I. A. TH.

Crambe.
Viola.
Lilium.
Phlogis.
Terpſinoe.

PARISIIS.

M. D. CXI.

PAVLVS RENEALMVS LECTORI.

INciuilis & illiberalis operæ fuerat, in hac me naturalis historiæ parte, quæ de amaraco & brassica deq. id genus aliis disserit, esse versatum, nec saltem indicasse quæ fuere nuper ex eiusdem historiæ recondito penu ab illustrissimo Thuano versibus elegantissimis ingeniose deprompta. is nimirum inter rusticandum, quo tempore cæteri fere nihil agere fas & solenne esse putant, eametipsa quæ nos peruigili cura vix tandem aperuissemus poetica facilitate iucundissime patefecit. dicam igitur ex animi sententia; saepe mihi fuit cum ingenti admiratione nominandus: adhibitisque passim eius versibus velut aureis tessellis non modicam huic qualecumq. est operi gratiam conciliassem. malui tamen integros tibi continuorum poematum numeros exhiberi, quam concisos in emblemata vitio fortean adplumbaturae vilioris aliqua parte depretiari.

ΔΙϹ ΚΡΑΜΒΗ ΤΟ ΠΑΛΑΙ ΜΕΝ ΑΠΗΧΘΕΤΟ· ΝΥΝ ΔΕ ΘΥΑΝΟΥ
ΜΗΔΕΝ ΔΙϹ ΚΡΑΜΒΗϹ ΕϹΤΙ ΠΟΘΕΙΝΟΤΕΡΟΝ.

ΡΩΒ. ϹΤΕΦΑΝΟϹ.

CRAMBE

CRAMBE.

VRIS in aprico mediter quid solus amoeni,
Dum fora clausa silent, certa ô tutela tuorum
HARLAEE, heroum genus, & spes vltima nostri
Ordinis, amissum qui tempore luget honorem,
Quaeris, habe paucis, quae nostra Thalia referre
Iam silvis assueta agresti haut abnuat ore.
Otior heic laetus, nisi quantum damna retardant
Publicaque imperiique salus, regisque periclum,
Regis, cuius amor tantum mihi pectore surgit,
Aeriis abies quantum caput Alpibus effert.
Campestreis heic miror opes, & dona benignae
Naturae, pleno fundit quae copia cornu,
Et suaue halanteis per prata nitentia flores,
Atque olera, atque herbas varia virtute potenteis,
Quas esuque usuque humana probavit egestas.
Inter quas Crambe notißima, digna camoenis
Nestoreis, potiore & nunc quoque digna poëta.
Nec vereor, ne quod fertur dixisse vetustas,
Occidat miseros Crambe repetita magistros:
Ter Crambe nam dicta placet; vos ô mihi nota
Numina Pierides faciles estote canenti:
Vos quoq. rura iuvant. rigido prognata Lycurgo

Threſſa fuit Crambe; genus at fuit ille Dryantis,
Biſtoniis late populis qui ſtrenuus armis
Iura dabat; ſed mitte magis, nec profuit illi,
Crambae pectus erat: nam relligione deorum
Anxia vittatas adolebat multa per aras
Tura, Iovem recolens, fratremq. tridente ſuperbum,
Nec non Ditem Erebi cum coniuge regna tenentem.
Strymonij inprimis numen venerata Gradivi.
Quem Myſiq. Getaeque colunt duriq. Tomitae,
Cyrrhaeumq. patrem, venatricemque Dianam,
Taurica virgineo cui tinguitur ara cruore,
Atq. deos alios coeli intra templa receptos.
Ex cunctis unum Bromium & Trieterica neſcit
Orgia; ſive odium eſt, peccat ſive illa paterno
Exemplo. ſiquidem ſacrum furiale peroſus
Ante pater, toto Evanteis ſummoverat Hebro
Maenadas, & patriis exire coegerat oris.
Ipſe deus, quamvis longa ſtipante caterva
Sub iuga pampineis lyncas moderatus habenis
More triumphali per Thracum incederet urbes,
Bellatorum in ſe venientum exhorruit arma,
Nec tulit aſpectum minitantis multa Lycurgi;
Sed fugit in medias turbas, curruque relicto
Aegaeum prono ſe vertice miſit in aequor:
Lemniacumq. legens litus Vulcaniaque arva
Adnavit madido viridantem corpore Naxon,
Offenſae memor atque ulciſci in tempore certus.
At Bromio tumidus fugiente Dryantius heros
Succeſſus nequicquam urget, raptaque bipenne
Obvia quaeq. ſecans, iuga vitibus obſita vaſtat;
Dumq. ſecat, crura inviſa titubantia vite

Implicat haerenteisq. parat dum abrumpere nodos
Esse putans vitem, ferro sibi crura putavit,
Et seris oculos lavit post vulnera guttis.
Haec alta virgo memorans dum mente reponit,
Compositi post funus avi carique parentis
Sacra frequentanteis odit sollemnia matres,
Nec patienda Deo stolida conuicia lingua
Iactat, & auctorem verbis incessit amaris.
Non tulit Ignigena, &, quoniam nihil ista movetur,
Nec patriae clades nec fata domestica terrent,
Sentiat vltorem; quid non mihi cedere debet?
Trans Gangem cessere Indi citraq. subacti,
Bactraque, & ad gelidum regio porrecta trionem,
Edoniq. truces, pictis & Iazyges armis.
Ante Iovem pugnans iuvenili robore fretus
Consociante suas intonso & Apolline vireis
Enceladum patrio potui detrudere cælo,
Iniectoq. Aetnae pressisse Typhoëa dorso.
Quae mihi vis animo, quid laeso numine possim,
Sensit Echionides à matre occisus Agave;
Et quae nocte volant & habent à vespere nomen
Tecta per errantes patulis Mineïdes alis.
Magnus ubique feror. me femina despicit una:
Non impune feret. qualis fera cincta molossis
Inficit hirsutos roranti sanguine vepreis;
Talis & ipsa manus inter raptata cruentas
Threïcio vati sortem experiatur eandem.
Dixit, & infremuit thyrso; nec tinnula cessant
Tympana, nec misto Berecynthia tibia cornu
Rauca sonans; strepitum Bacchae Satyriq. sequuntur,
Exululantque cavis longum convallibus Euohe.

Ergo ubi Sithoniae ſuccinctae vellere mammas
Serpentiſq. hederae velantibus ora corymbis
Ad ſacra convenere nurus ,procul una vagantem
Aſpiciens Cramben, cervam rata, gutture ravo
Horrendum tonat, atq. intorta percutit haſta.
Extemplo accurrunt ſociae, ferulaſq. rotantes
Ingeminant glomeratae ictus; fugit illa, ſed impar,
Iamq. anima linquente cadit; tum nube ruentum
Incumbente, metu vocat exanimata ſupremis
Dictynnam votis, & opem fer, dixit, alumnae;
Externo ſi te meliorem numine virgo
Vſque ſecuta fui, & primos ſacravimus annos,
Adſis diva, & me feralibus eripe monſtris.
Audijt Arcitenens; ſed enim quia vertere fata
Vlla lege nefas, voti ſuccedere partem
Conceſsit, partem dat ferre volucribus auris:
Oblatamq. trahens ſpiſsis è nubibus unam
Vulneribus ſtratae circumdedit, atq. furentum
Evaſiſſe manus gaudentem amplexa, propinquas
In ſilvas rapit, & planta cognomine mutat.
Ex illo Cramben inter Bacchumq. latentes
Vſque inimicitiae atq. odium immortale remanſit.
Nam ſi pampinea recubans fors vitis in umbra
Viderit adverſo creſcentem vertice Cramben,
Fert retro caput atq. oculos averſa reflectit.
Rurſus ſi ferventi ollae cauleiſq. coquenti
Miſcueris paullum vini, defervet aquae vis
Protinus, incoctamq. relinquit inutilis eſcam.
Hoc ingens etiam, certo indicioque probatum
Naturae pugnantis opus; ſi largius aequo
Exhilaraturi dulcis ſe munere Bacchi

Crudam

Crudam praecipiant ieiuno gutture Cramben,
Ebrietatem arcent munito hac arte cerebro,
Vimque meri nimij frenant aestusq. repellunt.
Inde est naturae gnari quod Theutones urnis
Fictilib. sectam includunt sub tempore brumae,
Et large pipere infuso, & mordacis aceti
Vi multa domitam admiscent ad iuscula Cramben,
Aut sale conditam servant. haec gratior illis,
Quam Lusitanis quae navib. India mittit,
Aut quae Rotomagi & Genuae dulciaria fiunt.
Silvestris primum illa diu, mansueuit ad usus
Paullatim cultura hominum, accepitq. colendo
Diversas facies. hodie de nomine Graio
Silvestris nota est, hirsutaque brachia pandit,
Et circum siliquis albentibus horrida turget,
Praeruptisque locis gaudet pelagoq. propinquis:
Et quia amaror inest, terget siccatque, tumores
Discutit, ignitosque humorum temperat aestus.
Ne tamen heic erres, neu levem & litora amantem
In numerum hunc smilacem, quae Soldanella, recense.
Altera & est silvestris, & haec montana vocatur
Et campestris, at haut vllo sat cognita succo.
Brassica, quae seritur, priscis est dicta Latinis
Multiplici specie. Cumana est ordine prima,
Quippe frequens Cumis, patulo quae vertice surgit
Luxuriatq. toris, saturoque virore rubescit.
E genere & Tritiano & item Lacuturribus est, quae
Crescit Aricinos praegrandi caule per agros,
Innumerisque viret folijs, roseumq. colorem
Admistum seruat. crispam venisse Sabellis
Dicunt miranda specie succoque salubri

Praestantem. fißis foliis Apiana vocatur,
Isthmica quod referat gestantem praemia frondem.
Procera est Pompeiana, & cui Brutia nomen
Imposuit, multis quae braßica nigra putatur.
Praecipua est nostro quae tempore florida dicta
Aduecta est Cypro: non hanc folia ampla, pedalis
Non, qui Cumanae, vertex commendat ad esum,
Succus at interior crassae pinguisque medullae.
Nobilium ad gustum seponitur, atque paratu
Instruitur vario, condimentique per omneis
Saepe loco missus bellaria grata ministrat.
Est & ab illius quae semine credita gigni
Ingenti capite assurgit, proceraque latis
Florescit foliјs. dedit hanc Insubria nobis;
Vnde etiam nomen. capitata sed albida maior
Mollibus atque esu foliis gratoque sapore
Et succo potiore valet; nec crispa repugnet,
Quamquam illam veteres aliis excellere firment,
Albida queis ignota fuit. his addere rapi
Nonnullis caulem placuit, qui caudice crasso
Ab radice tumet, folijsque minoribus exit.
Quinetiam semen Crambes, vbi tempore longo
Consenuit, raphanum producere creditur acrem.
Nunc quid ego memorem quae tandem quantaq. saevos
Praesidia aduersus morbos haec praebeat una?
Aspice per partes hominem subtusque forisque,
Membra quot in toto numerantur corpore & artus,
Tot sese in curas humana industria vertit,
Totque exploratas sanandi repperit artes.
Singula narrantem me tempus & hora relinquat;
Nec vero aut numero comprendi nomina poßint,

Aut per difficileis includi carmine Musas.
Hoc dixisse sat est. sexcentis amplius annis,
Quam Romana diu maiestas aemula coelo
Virtute imperium tenuit, populumq. patresque
Non alia in mensis herba melioribus vsos ,
Non ad pellendos alio medicamine morbos.
Vt tamen è multis quaedam tibi commoda carpam
HARLAEE, ad stomachum confert capitisq. dolores
Et scintillanteis oculos tumidumque lienem
Braßica , si crudam cum ruta & melle & aceto
Laseris & radice teras menta & coriandro
Dimidiae heminae mensura ac mane propines.
Hac oculorum acies etiam fit clarior esca;
Clarior & succo, teneri si frictus ocelli
Angulus admoto dulci cum melle linatur.
Decocta nervos mire articulosque iuvari
Compertum est illius aqua, dirosque tumores
In pedibus manibusque arthritidis illita sanat,
Huic coriandri si semen rutamque salisque
Candentis micam atq. farinam infuderis hordei.
Denique, ne nimio Crambe sermone trahatur,
Hoc fuit illud olus, propter quod liquit Athenas,
Maluit & parvis habitare Epicurus in hortis.
Propter quod patrui genitaleis saepius undas
Aurea deseruit Cypris caelumque paternum,
Et procul à vulgo viridaria culta pererrans
Extincto vigileis solatur Adonide curas.
Illud olus, per quod non mendax Graecia quondam
Iurabat; de quo propriis scripsere libellis
Pythagoras medicus, Chrysippus & ipse medendi
Arte potens, eademq. insignis laude Diauges;

Quod Cato laudavit censorius, ille seueri
Vir moris retinens, qualem te Gallia tota
Suspicit, atq. oneri nondum succumbere gaudet.
Illud olus, quo si patienter sobrius uti
Sciret Aristippus, turpis parasitus opimas
Hautquaquam optaret regum contingere mensas.
Illud olus, quod Nausicaë colere ipsa solebat;
(Quamquam haec Smyrnaeo non prodita miror Homero)
Quod Corcyraeis furtim memoratur in hortis
Dulichio monstrasse duci; quo captus & ipse
Non minus ac roseo dilectae virginis ore
Penelopen Ithacamque diu fastidijt absens.
Illud olus, cui posthabuit victricia signa
Matre Dioclea natus trabeamque Quirini;
Dumque senectuti requiem parat, urbe relicta,
Purpura quae misero quae Roma molesta negabat
Otia natali felix sibi fecit in agro.
O mihi si similis contingat clausula vitae!
Et qui me docuit vanos contemnere honores,
Concedat Samia cauleis prandere patella,
Vrbe procul strepituque & fumis illicis aulae;
Vt mihi tunc clavo maior Tyrioque videbor
Murice, & aequaleis inter librosque fideleis
Temporis exigui, nivea quod candida dextra
Net reliquum Lachesis, rationem laetus inibo.

CIↃ IↃCVII.

ION, ſiue VIOLA.

DICTA *mihi nuper Crambe repetitaq. laetos*
Emeruit plauſus, nec carminis auctor Apollo
Non probat, & faciles olim mea cura puellae,
Pierio ſi quid vacui cantavimus antro.
At nunc agreſti Violam dicemus avena,
Purpuream violam. cepto Regina labori
Aſpira, & dignas in carmina ſuffice vireis:
Namq. tuum potius Muſis & Apolline numen.
Rura peragramus duce te non pervia vulgo,
Et quae nullius trivit prius orbita redae.
Delphinum dicent alij, foetamq. triumphis
Imperiiſq. domum, & tanta de ſtirpe nepotes
Speratos; nos arva iuvant humileſq. myricae.
Haemoniae riguis errabat vallibus Io,
Io Nympharum longe pulcerrima forma,
Quae feſtas Tempe celebrant per amoena choreas,
Cum Deus, ultrici librat qui fulmina dextra,
Hanc videt, & ſubitas concepit pectore flammas,
Et fruſtra fugientem inducta nube fefellit;
Quoq. nova furtum furto deprenſus in ipſo
Fraude tegat, nimiaſq. eludat coniugis iras,
Formoſa niveam fecit de pellice vaccam.
Inachus huic genitor, qui ſi ſine prole fuiſſet,
Caerulea verſaret aquas felicior urna.

Nunc flet, & aeternum natam lugebit ademptam
A fluvijs longe muscoso conditus antro,
Quásq. putatis aquas, lacrimae sunt fonte perenni
Ora per atq. sinus miseri senis usq. fluentes;
Quae ne cum vita arescant sors invidet illi
Humana potior. nequicquam immugijt Io
In patria signans bifido pede nomina ripa.
Acrior hinc luctus; nec versae damna figurae
Sunt satis in poenas; custos vigil additur Argus
Centum luminib. cinctus caput. ast ubi caelo
Lapsus Atlantiades Phthiotida venit equestrem,
Et centum tetigit medicata lumina virga,
Lumina quae cauda seruat Iunonius ales,
Hoc magis in rabidos irarum excanduit aestus
Et soror & coniux Iouis, & custode solutam
Exagitat paßim stimulis furialibus Iö.
Illa vago fertur cursu, Rhodopenq. nivalem
Transit, & vmbriferos saltus colleisq. supinos,
Strymonaq & Nessum atq. Hebri Melanisq. fluenta,
Et tandem Europes in margine constitit imo.
Heic cum saeva nova magis infestaret Erynnis
Vi miseram, placidum zephyris verrentib. aequor
Angustas rapidi fauces secat incita ponti,
Bosphorus ex illo qui nunc quoque tempore dictus.
Inde furens per plana volat, transvecta sonantem
Ascanium: longe Simoïs Xanthusq. recedunt
A tergo, & visurum olim tot funera, caedeis,
Proelia, tot saevis laniata cadavera corvis
Ilion, & riguis circumflua fontibus Ida.
Deseritur Pactolus, & auro turbidus Hermus,
Glandifer & Tmolus, Phoebi de lite Midaeque

Arbiter

Arbiter electus Tmolus, quiq. Asia circum
Pascua Maeonius leni fluit amne Caystrus;
Et perplexa vagis in se redeuntib. undis
Hinc per oloriferi vada tendit iter Maeandri.
Arduaiamq. subit saxosi culmina Tauri,
Fessaq. gramineo deponere membra cubili
Dum parat, immisso violentius uritur oestro.
Ergo optat mortem, simileis his murmure bruto
Visa ciere sonos. ô qui mihi criminis auctor,
Si mea caelesti cecidit sub pondere victa
Virginitas, Deus ô miserere Phoronidos Iüs,
Nomina vel si prima negas, miserere iuvencae
Tot spatia emensae terrarum amneisq. profundos.
Da finem poenis, vitam qui finiat ipsam.
Tuq. adeo, quae cuncta creas animalia Tellus,
Quaeque creata foves gremio victumq. ministras,
Quando nulla quies, exhaustae & pabula desunt,
Pande sinus vastos & aperto conde barathro.
Dixerat. haut surda questus illa accipit aure.
Tunc Athamante satae Phryxaeus portitor Helles
Exoriens caelo tepidum ver laetus agebat,
Cum miserae in pastus oblectamenq. iuvencae
Sponte sua tellus fragranteis protulit herbas
Nominibus simileis, gemino simileisq. colore.
Nam bipatens alias resoluto purpura vestit
Flore, verecundae qualis decet ora puellae,
Exsuperantq. nives aliae candore Batavas.
Gaudet honore novo donisq. recentibus Iö,
Pascit & haerenteis oculos & pascitur ipsa.
Ergo iter inceptum sequitur, Lelegasq. feroceis
Et Pisidas longe Pamphylaq. deserit arva,

Et Cilicas duros, Cydnumq. rigentibus undis.
Iamq. pedes Tauri adversi litusq. legenti
Occurrunt Amani nubeis aequantia clostra.
Subiecti hinc Syriae campi patuere, iugisque
Cedriferi præceps Libani decurrit Orontes,
Iordanisq. retro properans seseq. resorbens,
Sirbonisq. lacus; Arabumq. mapalia linquit
Ad laevam, & semper palmeta virentis Idumes.
Tum late deserta fame damnata sitique
Porrigitur regio, & steriles calcantur arenae.
Rursus & heic superante malo miserata gementem
Terra parens petris latices horrentibus ire
Atq. solum flores producere iussit amicos.
Tertia supremo restabat meta labori,
Qui medio dirimit Lybien hinc limite Nilus,
Inde Asiam, caeli pignus Divûmq. voluptas
Nilus, foecundans Pharios absq. imbribus agros.
Heic tandem errorum placata coniugis ira
Iuppiter imposuit finem, formamq. puellae
Reddidit; in pedib. subito decrescere cepit
Vngula, & ad primos redierunt brachia nexus,
Inq. solo fixos ad sidera sustulit orbeis.
Et quae luctisonis mugitibus ante replebat
Omnia, Lucinam humana ter voce vocavit.
Hinc Epaphus streperi genitus prope curva Canopi
Ostia, qui late tenuit Memphitica sceptra.
Quinquaginta ab ea deductae & stirpe sorores
Tot generis non sponte cohors nuptura cruento
Coniugio; nec iussa patris tamen impia tantum
Aut valuere minae, quin dirum ex omnib. una
Execrata nefas caedi subduxerit ensem,

Dum

Dum rudis armorum mavult quam ſaeva videri,
Laudatoq. ſenem periurum eluſerit aſtu.
Viderat hoc quondam ſorteis monſtrante Prometheo,
Viderat, & curis poſtquam partuq. levata eſt,
Digna Deo iam mente agitans & digna marito
Inde Paraetoniae mutato nomine plebi
Iö quae fuerat, celeberrima dicitur Iſis,
Et patriјs paſsim colitur per compita ſiſtris;
Errorumq. memor Terraeq. ad vota benignae
Vere novo violis praecingi tempora gaudet.
Mox & ab Aegypto totum diffuſa per orbem
Relligio, atq. ipſi Divam agnovere Quirites.
Inq. Pariſiaca, famae ſi credimus, urbe
Olim culta fuit, vicina & nomen ab aede
Iſidis huic circum pago poſuere priores.
Nunc ION *ecce, novo retinens à numine nomen,*
Rure Pariſiaco menſis tibi Martius affert.
Tu cape dona libens, nec vatem ſperne minorem
Munere promiſſo, patiare & tempora circum
Intextam madidos violam tibi lambere crineis.
Eminus at ſpecta, cum te oblectabis in illa;
Nam minus illa placet, propius ſi admoveris ori,
Terreſtriq. gravis nareis contingit odore.
Hoc etiam in violis, quod & eſt commune roſarum,
Ingenio potior mirabile repperit uſus,
Vt ſi acreis iuxta cepas & taetra ſeratur
Allia, flos gratum fragantior inde per auras
Contactu ex olido collectum exhalet odorem.
Cauſa latet; cauſam Diuae memorate latentem,
Noſtis enim, nec vos arcana haec celat Apollo.
Cum ratio humanis conando viribus impar

Deficit, ignotas currit trans libera metas,
Orgiaq. & sacros Divûm meditatur amores.
Pergite Pierides. scisso Saturnia caelo,
Furta viri dum ferre nequit, concesserat Argos,
Hebe nequicquam abducta & Thaumantide secum,
Vixq. diu ad superum post inde reuerterat axem.
Interea memores servabat Iupiter iras:
Et dum quisque cupit propriam sine coniugis usu
Edere progeniem, cerebro Iovis innuba Pallas
Nascitur; & placuit cunctis armata virago.
At Iunone satus deformi Mulciber ore
Terruit aetherios cetus, natumq. recentem
Auersata parens mox praecipitavit ab altis
Nubibus. ille cadens volucri per inane rotatu
Volvitur, & terram crus fregit ad Hypsipylaeam.
Vlcus ab hoc natum lapsu saniesq. per udam
Putris humum serpens late inficit omnia tabo,
Crommyaq. Scorodonq. herbas progignit olenteis.
Frustra alijs tentata modis atq. irrita semper
Lemnia terra fuit tanto medicina dolori.
Huius ope & tumido Poeantius ictus ab angue,
Dum miser obseptam vestigat veprib. aram,
Convaluit tandem longo post tempore, & inde
Pergama fataleis tulit ad peritura sagittas.
At Deus, ex illo qui vulnere tardius ibat,
Prognatas meminens sanioso ex ulcere plantas,
Has amat, his tunsa lassos incude Cyclopas
Appositis reficit Siculo resupinus in antro.
Inde cibus rapido tostis messorib. aestu,
Et qui dura secant per opacas robora silvas,
Aut rigidam stringunt mordaci forcipe massam.

Ipſe quidem cepas quoties aut allia ſumpſit
Largius, in ſponda Vulcanus ſecubat ima.
Rurſum ubi conſorti ferre oſcula geſtit amicae,
Multos ante dies hac ſobrius abſtinet eſca
Et lutea ſcabros terget fuligine denteis;
Atque ait. ô dilecta tuo Cytherea marito,
Quantum nulla fuit, quid verba levantia curas
Amplexuſq. negas? quid contra brachia tendis,
Suavioloq. manus opponitur improba noſtro?
An nigris inarata nocet frons horrida ſulcis,
Hirſutumve movet longis faſtidia villis
Pectus, & alarum recubans trux hircus in umbra,
Vexataeq. manus ferro atq. labore diurno?
Aſt illae dant tela Iovi, quibus alta patentis
Porta tonat caeli, quibus ille coruſcus acuto
Corda hominum terrore implet, trepidoſq. Gigantas
Deijcit, & late Phlegraeis ſternit in agris.
Anne animae vis aegra macet pulmone ſoluto,
Inviſaſq. dapes redolet, floreſq. roſarum
Et tua quod ſpirant Cypri violaria mavis?
At faxo ut violas & amoena roſaria felix
Alliaq. & cepas inter concordia conſtet,
Illaq. ab his capiant iuxta naſcentia vireis.
Sic fatus, ſimul ambabus violaſq. roſaſque
Per tectum ſpargit manibus lectumq. iugalem,
Quas vada per Stygiae nulli temeranda paludis
Iurabat cepeta inter Trinacria natas.
At Venus inſolita florum dulcedine capta,
Senſit enim, blandum riſit, manibuſq. remotis
Rettulit ambroſios dicentis ad oſcula vultus.

LILIVM.

ONARAM *nuper violas cognomina matri*
Munera, cum ſubito vellens mihi Cynthius aurem,
Filius ergo tuis, ait, immemoratus abibit
Carminibus, nec dona feret ſua regius infans?
Parendum eſt. ſummo puer ô dilecte Tonanti,
Magnanimoq. patri non inſitianda propago,
Liligerae columen gentis, ſpes publica regni
Huc ades, & placida bonus excipe fronte poëtam,
Qui rus ſollicita interdum demigrat ab urbe,
Otiaq. urbanis miſcens agreſtia curis
Chalcidicum Sicula deducit arundine carmen.
Incipe Calliope; ſpirant heic molliter aurae;
Si canimus flores, flores ſint principe digni.
Forte pererrato terrae Saturnius orbe
Amphitryoniaden ſecum ſuper aethera raptum
Alto ſopitae Iunonis ad ubera ſomno
Suppoſitum furtim admorat; cum bimulus ille
In longos altricis adhuc lac duceret hauſtus.
Dumq. avido bibit ore puer, iam plenior aequo
Conceptum ſaturo reiecit pectore nectar.
Inde fluit medio decurrens rivus olympo,
Extremamq. alam Ledaei ſtringit oloris;
Perſeaq. anguineae gaudentem caede Meduſae

Auri-

Aurigamq. lavit, Lacedaemoniosq. gemellos,
Antecanisq. pedes rabido latrantis hiatu.
Moxq. per aestivum converso tramite circum
Tangit Iasonia fixos in puppe rudenteis;
Stelliferiq. means spatiosa per atria caeli
Phillyriden Chirona petit, caudaq. nocentem
Scorpium, & adducto sinuantem cornua nervo,
Et Ganymedei patulam secat alitis alvum.
Nunc & se cum luna silet, caeloq. sereno,
Callaicos circum tractus via lactea pandit,
Miratiq. stupent homines, quas ducat in oras.
At dea fallaci tandem experrecta sopore
Vt vidit niveo late stagnantia rore
Sidera, scitatur caussas Atlantide natum;
Gnaraq. laetata est; sed non & laeta, iugali
Illudi toties thalamo per furta mariti.
Dumq. sedet rogitans, large stillantia sensit
Vbera nectareum in terras demittere rivum;
Flos unde exortus, lacti qui concolor omneis
Procera specie & viridanti caudice vincit.
Tumq. nova cernens campos albescere silva
Sic est orsa loqui. flos ô pulcerrime, nostri
Portio, flos terrae, qui non cunabula debes,
Sed caelo & caeli, quae te produxit, alumnae.
Tu vitam succumq. in te post funera servas,
Nataliq. procul marcescere creditus arvo
Attollis niveum flexa cervice cacumen.
Flos florum, flos regie, flos Paestique Paphique,
Audiat ipsa Venus licet, invidiose rosetis.
Nec candore Deae, sit fas, certare recuses,
Aut foedam metuas irato à numine poenam.

Est aliquid terras quod gloria nostra per omneis
Diditur, atq. apicem mundi contingit utrumque.
Iam caeli terraeq. potens regina vocabor.
Hoc furtivorum haut vanum solamen amorum
Miscuit invicti suprema potentia fati.
Non mihi iam vacuis nomen tribuatur ab Argis,
Imbrasiave Samo, Sparteq. aut dite Mycena.
Maius Achaemenio, nec mentem somnia ludunt,
Surgit ab orbe decus; Persarum regia Susis,
Quam medico lambit potabilis amne Choaspes,
His crescente locis à planta nomen habebit.
Hinc & ab Eoïs migrabunt grandia campis
Lilia, & exuto, mirum, candore rubebunt,
Oebalidae disco exstincti respersa cruore;
Tristis & ipse suos fletus inscribet Apollo.
Nec mora. qua celsum pater Apenninus ad auras
Fert caput, & rapida flauenteis torquet arenas
Turbidus Arnus aqua, titulos insigniaq. inde
Etrusci regina soli Florentia sumet;
Aeternumq. sui pignus iactabit amoris
Tunc primum Ausonio visum sub cardine florem.
Moxq. ex purpureo fulvum vertetur in aurum,
Trans nive canenteis ubi terrae increverit Alpeis,
Et procul à gelidi venienteis limite Rheni
Felici Gallis insertos omine Francos
His olim auspiciis terrarum ad regna vocabit;
Sceptraq. non alio posthac iam flore virebunt.
Italiae reges, Germanis Francia reges,
Saxone permistis Anglo dabit una Britannis
Francia; nec leges non sentiet illius ora
Hesperis; egregios hinc Cyprus, & altera Roma

Accipiet

Accipiet dominos, Solimaeq. arx celsa Sionis.
Praecipuum ipsa sibi servabit Francia germen,
Francia magnanimûm foecunda puerpera regum.
Hinc Faramundus atrox; intonso & crine decorus
Clodio; posteritas à quo regum usq. comata.
Iam Catalavniacis caeli furor Attila campis
Terga fuga nudat, Merovaeus & ipse triumphi
Pars ovat incumbens, praedaq. exultat abacta.
Huic dispar successor erit, qui dictus amica
Fundasse imperium in terra. Clodovaeus at ingens
Roboreq. atq. animis radiantia lilia Francis
Lilia tot reges tot parturitura triumphos
In parma ostendet, ceu lapsa ancilia caelo,
Et gestanda dabit totumq ferenda per orbem.
Quid reliquos memorem? veniet post ordine longo
Insignis spoliis Teudes Martellus opimis.
Quas strageis dabit ille manu, quot corpora vasta
Per Ligeris ripas, illo ducente phalanges,
Alitibus canibusq. dapes, inhumata iacebunt?
Filius huic Rheni limen, frenabit utrumque,
Exiget & populos Itali potiore superbos
Parte soli, externisq. diu possessa colonis,
Caenomanis Venetis Senonumq. nepotib. arva
Restituet, totoq. Padi dominabitur amne.
Carolus imperium terris aequabit, & obstet
Tabificus ni livor & invida turba merenti,
Hoc binas Aquilas sub principe foedera iungant.
Ipse nigram quatiens nutanti vertice cristam
Transferet ad Solem fasceis ac sceptra cadentem,
Ambiguoq. diu saevum cum Saxone bellum
Marte geret; sed sponte sua nondumq. subactus

Induet ingenua cervice iugum Vitikindus.
Hinc Robertus & Eudo, quib. commiſſa tuendi
Limitis Andini cuſtodia; regis & iſte
Delatos titulos regni curator habebit;
Quos ultro titulis maior deponet adulto
Pupillo; ſed non in fratre modeſtia, non mens
Par erit; ille ſibi regnum implacatus ademptum
Maerebit ſemper deinceps ſemperq. queretur,
Exortis donec turbata motibus aula
Controverſa ſuo tranſcribet iura nepoti.
Hoc regum ſeries nullum interitura per aevum
In genteis late ſe ſtipite porriget omneis,
Atq. maris fluctus, numeroq. carentis arenae
Aequabit cumulos, caeloq. micantia ſigna.
Aſpice ſublimi LODOICVM *è ſede tenentem*
Sceptra manu, & populis condentem iura vocatis.
Haut impar animis, morum gravitate fideque
Maior avo, paßim oppreſſam rutilantia ſigna
Inferet in Syriam, nec victus cedere diſcet.
Sed laevo ceptum repetens conaminè bellum
Eruet inviſas Tyriae Carthaginis arceis,
Vicinamq. premens dura obſidione Tunetem
Hoſtib. indomitus morbi contage peribit.
Ille ſuam longa numerans ab origine prolem
Fata recenſebit cunctorum, caelitus ipſi
Hoc datur, atq. imo ſuſpiria pectore ducens
Ingemet, inter ſe laevo cum numine cernet
Aurea collatis concurrere lilia ſignis;
Et mea progenies quid ſtringitis, inquiet, enſeis
Mutuum in exitium, atq. odijs certatis iniquis?
Ponite tela manu, & cognatas iungite dextras;

Vincat

Vincat & officijs quisquis pugnabit amicis.
Tuq. prior, nostro qui nomine clarus haberis,
Atq. Italos inter iusti cognomine gaudes,
Absiste his armis, generumq. monere memento
Ne res committat sortis variantis in horas
Arbitrio, dubioq. velit se credere Marti,
Tranquilla sed citra Alpeis in pace quiescat.
Filius haec eadem reputans sibi dicta, cavebit,
Ne iuvenile decus primisq. faventia ceptis
Arma calens animis nimio adsectetur amore,
Promissisq. olim plus fidat inanib. aequo,
Quae mors, aut subito levitas frustrabitur astu.
Tu quoq., cui patria quaesita potentia dextra,
Nec propria virtute caret; Burgundio cui tot,
Ille meus quoq. sanguis, opes in morte relinquit;
Pone modum, rebus confise Philippe secundis,
Pone modum votis, nec fratri illude minori.
Bis quanquam ignotas immissa est classis in undas,
Bis nostro rubuit Atlantica sanguine Tethys,
Ne nimijs ne propterea successib. ardens
Cognati indigna plus iusto in caede triumpha.
Immodicis aderit nunquam exorabilis Ate,
Humanos apices pedib. quae conterit Ate.
Vana precor, rapidaeq. ferunt mea vota procellae.
Iam Pyrenaeum, iam totas fervidus Alpeis
Atrebatum è campis veniens immittet Iberus;
Securusq. domi quid agat quid cogitet hostis,
Oppida praesidijs à tergo nuda relinquet.
Quis furor, ô cives, vt bello aliena capessas,
Iacturam fecisse tui? viden' ecce Batavus,
Cui sese fossa sat erat valloq. tueri,

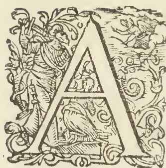
Invadit vacuos te diſcedente penateis,
Illatoq. vices alternans marte laceßit.
Protinus & curſum fuſcos intendet ad Indos,
Et Luſitanis tantum ſulcata carinis
Aequora, Cimmeria velox trabe navita verret,
Imperijq. ferox arcana recludet Iberi.
Interea praeſtans animis & fortib. armis
Plus decimoq. gradu noſtra de ſtirpe remotus,
Dijs carus ſuperis & fatis debitus heres
Adveniet; virtus huic omnia pervia fecit.
Murmura lymphatae ridebit inania plebis,
Inſidiaſq. truceis praeſenti numine fallet;
Et coniuratas fortem reſcindere gentem
Heſperiae ſternet iunctas utriuſq. cohortes,
Impavido adverſos ſtans pectore tutus ad ictus.
Irato qualis rupes praerupta profundo
Illiſos frangit magno molimine fluctus
Fronte minax, madidis Auſter cum nubilus alis
Ingruit, & fundo ſpumas ciet Africus imo;
Dant ſonitum longe ſcopuli, & cava litora plangunt.
Cede Philippe, tuis mature & conſule rebus.
Praecipuum reges erga tun' neſcis amorem
Francorum? redde infauſtis in limite captas
Auſpicijs urbeis, & feſſae parce ſenectae;
Quamq. tibi, clavo imperij cum abſcederet olim,
Donavit genitor, pacem concede Philippo.
Quis bellatorem tantum contra obuius ire
Auſit, & ancipitis tentare pericula pugnae?
Ille manu pacata reget, gnatuſq. paternis
Parta armis longum gaudebit pace beatus;
Aureaq. intexens ferrugineis hyacinthis

Lilia maternos pius instaurabit honores;
Sacra antiqua colat tantum ritusq. vetustos;
Nec se ullo aveli pacto patiatur ab illis.
Longe iniustitiam, scurrarum examina, fucos,
Mangonum illecebras, sparsiq. impune cruoris
Per gladiatorum pugnas ac saeva duella
Insanum longe faciat cacoethes ab aula,
Longe & avaritiam; non sint venalia iura;
Non mercalis honos, pretio non purpura vilis.
Sumptib. ille modum statuat, luxumq. refrenet
Gurgite inexhausto patrimonia avita vorantem,
Quem quidvis prompta audendi comitatur egestas.
Casta pudicitiam seruet domus, alea pernox,
Mentib. heu iuvenum nata alea corrumpendis
Exulet, & quicquid leges prohibetis amicae.
Alma Fides redeat, candor, probitasq., pudorque,
Qui primus virtutis honos, miseraeq. per arma
Finib. extorres patrijs civilia Musae
Antiquas repetant tanto sub praeside sedeis,
Noxiaq. ignavis è mentib. otia pellant.
Diligat ille suos, & se patiatur amari.
Contemptûs caussas, odijq. incendia vitet,
Exemploq. suo, cum primum sceptra capesset,
Seruandas nullo doceat discrimine leges;
Quiq. aliis maior poenas ac praemia ponit,
Ipse animi sibi ius intra penetralia dicat.
Haec puer è teneris si primum egressus ephebis,
Si iuvenis si vir memori sub pectore condat,
Obseruetq. senex, regnabit latius, Indis
Devictos armis quam si coniunxerit Afros,
Et totum patrias sub leges miserit orbem.

Talia praesaga moriens LODOICVS *amico*
Voce dabat mandata, dabat praecepta nepoti.
At mihi laetifico saliunt praecordia motu
Interea, totis miranti regia terris
Spargere odoratum Iunonia lilia florem;
Atq. subinde nova specie distincta, coronae
Addere ad antiquos etiam imperialis honores.
Conticuit Iuno. Iunonis dicta repente
Pro forib. caeli stantes bipatentib. Horae
Eunomieq. Diceq. & ruris amica colonis
Irene stabili concordes omine firmant.

PHLOGIS.

ANNVA nunc redeunt violae ſollemnia, Martis
Menſis abit; laetae Veneris venere Kalendae;
Flos nouus exoritur; violae genus ille, rubore
Flammanti, totumque virens fragranſq. per annum
Collib. incultis, inter dumoſque nemuſque
Surgit, & irriguos cultu transfertur in agros.
Vnde decus flori, nec cognita nomina vulgo?
Quae virtus? dic Phoebe; tuo mihi numine pectus
Aeſtuat, inq. tuos orditur carmen honores.
At tu, quae diri poſt longa decennia belli,
Poſt ciuile nefas, facis otia grata Camoenis,
Arvaq. das pacata coli, cape munera ruris;
Hortorumq. deos mecum venerata potenteis
Vertumnum, Floramq., verecundumq. Priapum,
Francorum votis iam nunc aſſueſce vocari.
Haec quoq. pars noſtri non aſpernanda laboris
Debetur Regina tibi. vos cetera Muſae
Dicite. Cantabricis Aragus qua montib. ortus
Caerula praecipiti deſcendit in aequora curſu,
Biſq. die reflui tumidos maris excipit aeſtus,
Virgo fuit, virgo Heſperia notiſsima terra,

Quam pater Oceanus rapta Pyrenide nympha
Sustulit, & rarae decoravit munere formae.
Iāpetioniden Pyrenis Atlanta parentem
Iactabat, tantae nec vanus originis auctor;
Vlturumq. patrem temerati damna pudoris
Sperabat; iamq. ille faces ferrumq. furori,
Armaq. si desint, fraudem insidiasq. parabat;
Aligero cum vectus equo Danaëius heros,
Dum Libyes per haberet iter sitientis arenas
Gorgonei referens spolium haut spectabile monstri,
Advolat ingentis palatia clausa tyranni
Hospitiumq. petit: sed enim quia fata minantur,
A metuente sibi tulit hospes Atlante repulsam:
Acrior accepta fuit & vindicta repulsa.
Namq. retro verso fugeret dum corpore limen,
Squalida vipereae procul extulit ora Medusae,
Cuius ab aspectu mox saxo immotior Atlas
Horruit, & primam amisit cum voce figuram;
Et nunc, quantus erat, tantus mons factus in auras
Fert caelo sublime caput, caeliq. micanteis
Impositos humeris cum stellis sustinet orbeis.
Ergo vbi mutato spes patre evanuit omnis,
Vngue genas secat immeritas Pyrenis, & astra
Questib. assiduis Divosq. hominesq. fatigat.
Oceanus sensit, qui quanquam laetus amoris
Successu, nimias lacrimas iustumq. puellae
Conceptum erepta de virginitate dolorem
Non tulit, & verbis gravidam solatur amicis.
Quo tantus tibi, Nympha, dolor? iam comprime fletus.
Si facienda tui fuerat tibi copia cuiquam,
Si flore vtendum, cuius tibi gratia maior,

Aut

Aut potius meritum, quam nostri, debuit esse?
Te facit insontem vis per me illata. quid ultra
Questib. indulges, & tundis pectora palmis?
Crimen amatori veniam concede fatenti;
Non indignus ego venia; & sum dignus amari,
Quicquid ubiq. vides, & quicquid ubiq. Deorum est,
Principium generisq. sui incunabula debent
Oceano: supero quod Iupiter aethere regnat,
Quod Neptunus aquas, quod Pluto temperat umbras,
Muneris est nostri; nihil est mihi sorte negatum.
Continuo montes porrectos aspice dorso,
Queis se non Alpe, non pinifer Apenninus
Anteferat, non silvosi iuga ningida Tauri,
Non Atlas pater ipse, tuum iam nomen habebunt.
Hae tibi primitiae, gratiq. hoc pignus amoris,
Et memoris monumentum animi. nunc quidlibet opta;
Plura feres votis, nec te fiducia fallet.
Nympha refert. quando revocari iniuria nullo
Tanta potest facto, atq. oblivia sola supersunt;
Non sceptrum nec opes, quid enim tam vile pudoris
Amissi pretium, nec dignam crimine multam
Exoptem? da posse pati nil corpore foedum,
Da generiq. meo; te sola haec praemia posco.
Dixerat. & rata sint, inquit, quaecunq. rogasti,
Atq. eadem maneat, quam gestas, gratia prolem.
Illa memor tantum serae decedere nocti
Vmbriferos saltus & ponti litora vitet.
Sic fatus, cano abscedens caput aequore mersit,
Spumanteisq. udo torsit sub vertice fluctus.
At plenum novies ubi Luna recurrit in orbem,
Complexu Phlogis ex illo, sic nomine dicta est,

Naſcitur, & poſtquam crevit cum virib. aetas;
Crevit & oris honos & Nymphis aemula forma.
Multi illam petiere nurum; Tagus aurifer inde,
Inde & Palladia Baetis praecinctus oliva,
Et Minius, Sicoriſq., & in ortum verſus Iberus.
Parte alia taedas Tarbellicus ambit Atyrrus,
Tarnis, Atax, & Erubris, inexhauſtoq. Garumna
Oceani ſalſas qui gurgite ſummovet vndas,
Heſperios inter fluviorum maximus amneis.
Nulli illam flexere proci, flexere hymenaei,
Mente ſed averſa ſtudiiſq. addicta Minervae
Aut gracili teretes intendit ſtamine telas,
Qualis Arachneos pervulgat fama labores;
Aut vbi languentis ſubierunt taedia vitae,
Per ſilvas venatur, & interdicta frequentat
Litora, & interdum ſubluſtris tempore Lunae
Inter Hamadryadas ducit per prata choreas.
Saepe parens monuit, vocis memor illa paternae
Vitaret ſilvas ſuſpectaq. litora ponti;
Intutumq. viro melius conſulta pudorem
Crederet, & caſti ſervaret foedera lecti.
Sed putat illa feras & monſtra marina notari,
Et viſco vel captat aveis, vel ludit in hamo.
Nec materna animo reputans exempla, furentis
Vim timet, & ſpreto raptûs incauta periclo
Libera colla negat geniali ſubdere vinclo.
Pronus in occaſum converſo fervidus axe
Fumanteis laxabat equos ſuper aequora Phoebus,
Cum Phlogin ex alto vidit, viſaq. repente
Vritur, & dulceis, ait, haec Peneïdos igneis
Virgo mihi renovat: ſpecies in vtraq. decora;

Par

Par oris gravitas, roseiq. modestia vultûs;
Par amor, atq. opto felicior ut sit in ista.
Et mirum sane, meus hic, qui cuncta perurens
Torrida vibrato iaculatur lumine tela,
Virginis in vacuo si pectore torpeat ignis.
Experiar. vix desierat; lassosq. diurnae
Quadriiuges sudore viae ad praesepia solvit
Furta agitans concepta animo, Tethynq. fefellit.
Surgebant dubia iam luce crepuscula, cum Sol
Nondum abiit, veniente instant & nocte tenebrae.
Errat adhuc sociis Phlogis incomitata relictis
Per loca foeta feris, dumosq. & scrupea tesqua,
Praeteritosq. aestus nocturna temperat aura
Prospectans decumo candentia litora fluctu.
Tum subito gressum accelerans nil tale paventem
Aggreditur, fassusq deum petit oscula Phoebus,
Atq. ait. ô nostras virgo ne despice taedas.
Captus amore tuo currus undasq. reliqui,
Et quae me roseis fessum complectitur ulnis
Tethyn, & Oceanum patrem Divûmq. tuumque.
Me notum, tibi clara dedit qui lumina, fecit;
Luce mea cernis. quid pulcrius aspicit orbis
Lampade Phoebea? sine me cuncta obruta taetris
Squalerent tenebris, confusoq. ordine rerum
In chaos antiquum tellus caelumq. redirent.
Et calor est à luce mea, quo cuncta foventur,
Cuncta trahunt vitam; non est sine vita calore.
Et nunc ipse tuo Deus haut exurerer igne,
Vivifico per me nisi vita calore vigeres.
Ergo mihi, caeli frueris quod luce, quod aura
Vesceris aetheria, debes. an dura negabis

Quod peto? virginitas adeo tibi visa Deorum
Coniugio potior? dicentem ac plura parantem
Dicere retro oculos Phlogis aversata reflexit,
Corripuitq. fugam; fugientem Delius acri
Igne furens sequitur; Phlogidi timor addidit alas:
Gnaraq. praeruptas cauteis atq. invia saxa
Trans celeri rapitur cursu, quaeritq. latebras.
Phoebus adest; Phoebum quis fallere poßit amantem?
Quo fert cunq. pedem, tenebris nox cincta recedit,
Obsitaq. arborib. densis & sentibus antra
Luce sua complet; radiis nihil illius obstat.
Iam caeli medium nox cursu exegerat axem,
Lunaq. dimidio fulgebat splendida cornu,
Cum Phlogis abrupto figens vestigia saxo,
Fer dea, dixit opem; si te mortalia tangunt,
Eripe me fratri, patriaeq. oracula vocis,
Heu proprio quae certa nimis pro parte periclo
Experior, si non quem nos speravimus, at quem
Fata volunt, habeant dextro fac numine finem.
Nam fore dicebat mater, ne passa quod illa est,
Ipsa pati possem. mihi morte occumbere certum est,
Seu rapter laceris ad saxa horrentia membris,
Obrupta seu mergar subter labente profundo,
Ante pudor quam te violem. miserere precantis.
Quod pereo in silvis, extra quoq. crimina fratris,
Non vacat invidia; hunc oro defende furorem.
Nam patet effugio nusquam via; mitis amicam
Labenti suppone manum. vix dixerat, & se
Praecipitem celso rupis de culmine misit.
Nec vanae cecidere preces; Dea quippe cadentem
Sublevat, & primo vitae defecta calore

Mem-

Membra novum in florem mutat, qui caule pedali
Iunceus assurgit, calathosq. in vertice pandit
Nomine Cantabricae Latiis notißimus herbae.
Illa duplex; inodora per aspera nascitur arva
Montosisq. locis, humani & nescia cultus
Sponte sua surgit: sitienteis inter arenas
Crescenti lignosa brevis fibrataq. radix
Annua; graminea huic hirsutisq. horrida setis
Ad stirpem folia & densa pubentia silva.
Flos apice in summo distinctus quinque pilosis
Serratisq. nitet foliis, saturoq. rubore
Grata per haerenteis urit spectacula visus
Vsq. magis; tum vagina nudantur aperta
Albida inaequali nitentia stamina caule.
Interiora patent; fundoq. adnascitur imo
Omphalos; vnde stili surgunt in cornua bini,
Rursus & in terram curva cervice recumbunt.
Montanae radix nigricans & crassa perennat,
Cauliculiq. rubent; ubi Iunius exit, in auras
Emittit florem. sunt ex hac gente, quod hastas
Baccheas specie referant, sertiq. figura
Confertos thyrsos per summa cacumina pandant,
Thyrsides hinc dictae. vis est his frigida cunctis,
Si folio vtaris, desiccandiq. facultas.
Ergo inflammari humores cum corpore primum
Incipiunt aegro, praesto est, bilisq. furorem
Sedat, & immodicos fluxus quoq. sanguinis arcet.
Hoc genus agreste ingenio est; at mitius illo
Alterum, odorifero quod in hortis flore superbit,
Multiplici facie; ter terno hinc nomine dicta
Planta viget: princeps at eas est pancalis inter

Oblonga ac paullum rufa radice, nec unus
Illius è gremio genitali ſurculus exit;
Multa ſed è nodis foliorum enata propago
Proceros lato ramos velut aggere cingit,
Denſa cutem, & ſimili ſibi gramine craßior ipſo,
Et glauco fluctus imitata virore marinos.
Grandior in caulem provecta aetate pedalem
Evadit, quo & ſtirpe magis ſe ſubijcit ima,
Hoc magis & crebris diſtinguitur ardua nodis.
Tandem ad vaginam ventum, cui ſtringit acutus
Denticulis quinque aut bis ter faſtigia mucro.
Protinus hinc Tyrio flos murice panditur ardens
Dimidium latus digitum, totidemq. per orbem
Luxurians foliis: eſt & dilutus in album
E rubido migrat qui degenerante colorem.
Forma homines capti fragranti & floris odore
Concinnam naturae addunt ad munera curam,
Inſinuantq. novas vireis: ergo arte magiſtra
Crevit adulterium, floriq. innaſcitur alter
Igneus, & duplici culmen frondeſcit honore.
Deniq cum ſcrobib. matri detracta ſubactis
Germina mandantur, quo vis magis inſita creſcat,
Caryophylli Indi iacto pro ſemine grano
Aſpirant ſuavem redivivis florib. auram;
Vnde Itali plantae nomen fecere recentes.
Ordine pro varia ſortitae nomina forma
Succedunt aliae; maculis diſtincta cruentis
Aeolis, abranthea, eurytmete, colobanthe,
Porphyrion, ſubpunicea, criſpoq. capillo
Vlanthe, nec non porrecto decolor ungue
Hypſiceros, aceraea: nec idem cultus in illis.

Agreſtis

Agrestis seritur: depactis altera truncis
Obruitur terra, caudaq. furente Leonis
Nodosa in virideis attollit brachia ramos,
Luxuriatq. comis, grauidoq. cacumine nutat,
Praeteritos superans laeta ubertate labores.
At si cura novum formae decus addere partae,
Converso semel atq. iterum renovabitur anno.
Nam quater arenteis si dum metat aestus aristas
Expectes, fibris iam durescentib. aevo,
Tabidus exhausto macrescet caudice truncus.
Dißidet agresti folio quoq. cognita virtus.
Floris odorati: radicis quippe resectae
Seu folij nondum vis explorata peritis.
Natura huic calida, & pellendis apta venenis,
Robur & ad cordi faciendum est utilis aegro.
Deliquiis animi vertiginibusq. medetur:
Oppressum exhilarat cerebrum, morsusq. nocenteis
Non solum sumptus curat, sed partibus ictis
Adpositus, vireisq. suas commistus aceto
Servat ad aestivi decoctus lumina Solis.
Impatiens hiemis cella occultatur opaca;
Sed non defenso violentae à frigore brumae
Huic à mure minus manet insidiante periclum.
Vnde amor aut odium potius, memorate Camoenae.
Sminthies, ut perhibent, deducta colonia Creta,
Atq. adeo Teucri litus tenuere propinquum,
Qua pingueis tenui campos rigat amne Scamandrus,
Et Phrygios patrio signarunt nomine montes.
Heic ubi Tros iuuenis, molli dum ludit in herba,
Protinus armigero correptus ab alite magni
Sistitur ante pedes Iovis & Dijs pocula miscet.

Heic & Dardanius paſtor Simoëntis ad undas
Oſcula formoſae Veneri libavit, & inde
Editus Aeneas fama ſuper aethera notus.
Quinetiam gratum ſervans ſub pectore vulnus
Dilectae fruſtra Phlogidos Thymbraeus Apollo,
Addita miratus priſcae nova moenia Troiae,
Ad Troiam dignos meritis inſtaurat honores.
Cumq. peregiſſet nuper per Achaïdas urbes
Pythia, virginea redimitus tempora lauro,
Heic Phlogia inſtituit. cetu pia turba frequenti
Vndiq. conveniunt: Deus ipſe intonſus amico
Flore comas nectit, ſacriſq. operata iuventus
Inde novis gaudet crineis ornare coronis.
Soli riſerunt myſteria tanta profani
Sminthies, accenſa fervens quos protinus ira
Per cava repenteis in mures vertit Apollo:
Qui ſive illecti grati dulcedine fructus,
Sive odium memores ob poenam ſuſcitat iras,
Nunc florem & truncum non unquam arrodere ceſſant,
Sminthius hinc Aſiae vicina per oppida dictus
Funditus extinctis populis celebratur Apollo:
Indiciumq. rei firmandae hoc inſuper addunt,
Plurima ſint tota quod Troade Sminthia terra,
Sminthies & mures vernili voce ferantur:
Idq. Scopae effigies opus admirabile dextrae
Vicino Chryſae multis conſpecta ſacello
Arguat, in cuius cippo mus parvulus imo
Marmore de Pario pedib. ſubſtratus adhaeret.

TERPSI-

TERPSINOE

AD ILLVSTRISS. V. FRANCISCVM A IOVSA S.R.E. CARDINALEM.

ROMISSO *fatis & Diis à principe caro*
Dictus adest mensis. laetum Polyhymnia carmen
Suffice. liventes pendent in vitibus uvae,
Et fescenninos poscit vindemia lusus.
Tuque adeo sacri princeps, Francisce Senatus,
Populea cui versat aquas proiectus in umbra
Eridanus, Tiberisq. suas, cui plaudit amica
Longe adventanti è patria rerum arbitra Roma,
Et septemgemini demittunt culmina colles.
Quem modo, nec tanti vilescet gloria facti,
Henrici magni auspiciis iussuq. profectum
Vrbs Venetûm late Hadriacas regina per undas
Experta est aequum turbata pace sequestrem;
Hunc etiam mecum quaeso decurre laborem.
Quae plantae facies; unde ortus, & insita virtus
Expediam; sive haec sampsuchus, amaracus, aut quam
Nunc maioranam paßim dixere vocantes.
Sed seu sampsuchus, seu mollis amaracus, aut nunc
Maiorana, novo dicatur nomine deinceps

Terpſinoe. qua plebe potens opibuſq. ſuperba
Litore in Euxini iacet Heraclea profundi,
Plena cruore domus, & diris foeta tyrannis
Aula fuit: ſcelere ante alios immanior omneis
Thrax Cotys heic furiis longum graſſatus avaris
Exhauſit miſeram repetitis caedib. urbem.
Vnde ſibi metuens maturus Origanus aevo,
Cui multo pretioſa auro congeſta ſupellex,
Corripuit cum prole fugam, raptaq. bireme
Aegaeis trepidus fortunas credidit undis,
Ac tandem Paphias vento defertur in oras.
Vxore ex Maro ſpecie pulcerrima proles
Huic genita eſt, Sampſuchus, Origanis, atq. ſororem
Terpſinoe forma vincens atq. arte canendi.
Heic ſedes electa ſeni. Venus hoſpite gaudet,
Et patri & gnatis, riguos dum forte per hortos
Marmoreum fert laeta pedem, ſe ſaepe videndam
Praebuit, & grata vocis dulcedine capta eſt.
Interdum citharae, dum vox alternat, eburnae
Sampſuchus digitos, interdum & Origanis aptat.
Terpſinoe canit erranteis per prata Napaeas,
Et quae ſurgentis Phoebes ſub lumina gaudent
Chaoniam feſtis quercum luſtrare choreis,
Et Pityn ante alias. Boreas Maeoticus illam,
Illam glandifera veniens Pan magnus & ipſe
Viderat Arcadia. viſa caluere puella
Protinus, & rapidis arſerunt ignibus ambo.
Pan ebuli baccas & grandia lilia dextra
Quaſſabat. riſit virgo Rhodopeïa riſu
Faſſa placere Deum. Boreas incanduit ira,
Vindictamq. parat, violento & turbine prenſam

Raptat

Raptat, & ad gelidi raptatam saxa Lycaei
Frangere dum totis connixus virib. optat,
Affuit auxilio Pan, rivalemq. fefellit;
Pallentemq. metu miseram cognomine mutat
Arbore, & ex illo gratum testatus amorem
Hirsutos pinu crineis precingit acuta.
Illa sed ultoris neq. nunc oblita furorem,
Excussas quotiens Aquilo diverberat alas,
Ingemit, & lacrimas oleoso cortice sudat.
Post Pityn est & dicta Elate; compescere linguas
Exemplo monitae, & servare arcana Deorum
Discite. lanigeros patrij pascebat in Oetae
Monte greges Dryope vicinis cognita Nymphis.
Huius ab aspectu concepit in ossib. ignem
Cynthius, &, tenera Dryope dum ludit in herba,
Nunc testudo pedem gressu contingere pigro
Gestit, nunc auro rutilantem versus in anguem
Innocuo flectens sinuosa volumine terga
Serpit, & incautae gremio se lubricus infert.
Laesa Dei nimium sero Sperchias amorem
Insidiasq. nocens alieno crimine sensit,
Occursusq. hominum fugit insolabilis ulli.
Fleverunt Dryades, post rapti & damna pudoris
Quae prius haesit adhuc adamatae cura puellae:
Et postquam partu gravidam Lucina levavit,
In saltus rapuere suos, alnoq. repente
Pro Dryope fontis in margine surgere iussa,
Mortali fecere novam de corpore Nympham.
Hac satus Amphissus Divis sacraverat aedem,
Remq. tegi silvis, hominesq. latere volebat.
Et iam turba loco sacros instaurat honores,

Iam cursu certare & praemia ponere gaudet.
Non tulit hoc Elate, fraudis quae gnara dolique
Garrula Apollineos paßim vulgavit amores,
Suppositamq. alnum, Dryopenq. per avia raptam;
Iratas habuitq. Deas; percussaq. laevo
Numine vera arbos pro falsa redditur alno,
Aequali patulos quae porrigit ordine ramos,
Aeriisq. iugis descendere saepe iubetur,
Et salsos panda fluctus tentare carina.
Sors melior Cißi. puer heic dilectus Iāccho,
Saltanteis Satyros imitari natus, & omneis
Exprimere ingenij iactato corpore motus.
Ergo dum biforis raptus raucedine buxi
Nunc caput in sublime rotat validosq. lacertos,
Nunc & terrifica praeceps vertigine fertur,
Concidit exanimis. fatum miseratus acerbum
Exsuvias cari genitus bis Liber amici
Flexipedem in fruticem vertit, qui nomina servat,
Pampineasq. s[illegible] viteis complexib. ambit.
Nec minus Actaeae graviter tulit innuba Pallas
Myrsinidos casus. stadio non currere aperto,
Non Lacedaemonia pectus nudare palaestra
Promptior ulla fuit. iudex quoq. saepe sedebat
Praemia iusta ferens dignis, aliisq. negabat.
Vnde illi structae insidiae, tandemq. nefanda
Fraude intercepta est. in odoram protinus exit
Corpus humi stratum non uno vulnere plantam.
Nomen adhuc remanet; primos tota Attide terra
Cui Dea post oleam deferri iußit honores.
Anne rosae memorare novos nunc insuper ortus
Est opus? in caeli convivia lauta theatro

Struxerat, & Divos mensa accipiebat eadem
Iuppiter. Idaeo puer heic in vertice raptus
Implebat cyathos, & pulcra Trivesperis uxor.
Affuit ales Amor, qui post bellaria lecto
Desilit, & Clario cepit cantante choreas
Ducere; dumq. agili roseum puer undiq. versat
Mobilitate latus, summis vas nectare plenum,
Vas auro caelatum & grandi pondere vastum,
Evertit pennis. celso defusus Olympo
Labitur aeternus liquor. at Berecynthia mater
Non tulit in terris caelestia dona perire,
Progenuitq. rosas, quarum fragrantia casu
Puniceusq. color caussam contraxit ab illo.
Desierat virgo. respondent undiq. silvae,
Idaliumq. nemus; tenerorum mater Amorum
Terpsinoës cantus nutu Venus alma probavit.
Ardet Atlantiades, qui post carecta latebat,
Imperiis nuper Iovis aethere missus ab alto,
Vt Veneri mandata daret; diuturnaq. longae
Tentamenta morae non pertulit, atq. rapinam
Impatiens magno potiorem duxit amori.
Ergo humeris pedibusq. aptat Cyllenius alas,
Involat in miseram, raptamq. per aëra vexit.
Illa gemens, frustra fer opem Venus aurea, dixit,
Auxilium fer uterq. parens; vox ultima tandem,
Cum spes nulla super maestas pervenit ad aureis,
O frater longum, soror ô dilecta valete.
Septem continuos haesere in litore soles
Et pater & genitrix cum prole superstite, serae
Nec meminere illo decedere tempore nocti,
Impasti insomnes. tandem tabescere membra

Ceperunt; vox ipsa fugit; non ora genaeque,
Non oculis acies; & erant ut sanguine iuncti
Sensim in gentileis abierunt brachia ramos,
Qui titulum & prima retinent ab origine vireis.
Interea facto exultans trans aequora raptor
Carpit iter, clarasq. Asiae praeter volat urbes,
Librato vitans caelestia corpore templa,
Et Iovis in blandos suspectum numen amores.
Aërij tandem cursus suspendit habenas,
Frigida Threïciam qua Cyzicus aspicit arcton,
Atq. Propontiaca rapidum mare clauditur isthmo,
Et praedam molli fessus deponit in acta,
Blanditiasq. facit. pudor an timor insit in illa
Maior in ambiguo est. rabies successit utrique
Atq. dedit vireis. per ego hanc, Caducifer inquit,
Evoco qua maneis Orco, qua tristia mitto
Pallenteis animas Erebi sub Tartara, virgam,
Addico tibi me constanti foedere amantem.
Excute corde metus, procul exue mente pudorem,
Qui tibi virgo nocet, atq. utere flore iuventae:
Et niveo his dictis circundat brachia collo,
Vimq. minax verbis praesentem intentat omissis.
Illa manu pugnat contra, zonamq. solutam
Clam duplici stringit nodo, partemq. canoras
Ad fauceis nectit, partem pede pendula pressit;
Inter & amplexus luctantis & oscula tandem
Incumbens proprio cervicem pondere rupit.
Ereptam doluit nec-opina morte puellam
Accusatq. moras Maia Garamantide natus
Segnitiemq. suam, quod non praeverterit ictum;
Conatusq. Deum perpetrataeq. rapinae

Poenituit. ſed quis tam dirum in virgine robur
Credere, quis tantum potuit ſperare furorem?
Ergo agitans animo ſubiti ſolatia luctus
Contactum virga corpus transformat in herbam
Multiplici virtute nec uno nomine notam.
Ceſpitib. ſummis numeroſo germine radix
Luxurians proſerpit. ab hac denſiſsima ſilva
Pullulat, & grandes quadrato caudice trunci
Subrubidi & denſa ac molli lanugine tecti,
Lignoſi ſolidi, crebris caulemq. per omnem
Diſtincti nodis. hinc orbicularia bina
Panduntur folia obtuſo mucrone, ſed illa
Semiſſem digiti ſpatio, cum maxima, recto,
Maxima tranſverſo vix exceſſere trientem:
Tum ſuper in varias tendentia brachia partes
Vertice nutanti incumbunt: faſtigia ſumma
Vndiq. compacti tres inſedere corymbi.
Qualis lamellis per mutua nexa iugatis
Lorica hoſtili pectus defendit ab ictu.
Quattuor ordinib. ſurſum foliacea verſis
Sic apicem ſtringens viridantem ſcandula cingit.
Continuo hinc albi turgentia ſemine multo
Per latera erumpunt facto velut agmine flores,
Corniculati inſtar tubuli; per quattuor ipſi
Secti itidem folia, inter quae ſpatioſius unum
Parte ſui media naturae vulnere ſciſſum eſt.
Tum ſtilus exeritur bifidus. qui ſtamina quaerit,
Haec acie ſollers oculorum indaget acuta.
Hactenus illa meos fallunt nam tenuia viſus.
E genere hoc etiam Praſina eſt. ſed ſtamina in imo
Certa patent, cauliſq. toroſior, ipſaq. rurſus

Huic folia umbriferum maiora cacumen opacant.
Amplius & folium Polia ac porrectius edit,
Denticulisq. horrent imae canentib. orae,
Cetera Terpsinoae similis. nunc accipe quantis
Et quib. innata morbis virtute medetur.
Anguineos contra morsus hinc certa petuntur
Praesidia, adversus pesteis ac taetra venena;
Sive ea viscida sunt, multumq. trahentia limum,
Crassitie nimia seu frigiditate nocebunt.
Qualia sunt inter nati tesqua horrida fungi,
Gypsus, & occulto suspecta papavera succo.
Atterit humores frangit tenuatq. tenaces;
Incidit pituitam, & tusseis solvit anhelas,
Viscida si vel spissa lues praecordia vexat;
Vimq. in ventriculo fovet, intenditq. calorem.
Saepe salutari suffimine & illius aegri
Angina fauces iam constringente iuvantur.
Cedenteis presso digito albenteisq. tumores
Terpsinoe dissolvit, & albo corpore aquosos
Langores siccat. nec non ad balnea prodest
Decoctum ictero folium, & cum verminat artus
Per tremulos prurigo, & mordicat extima lichen.
Vtiliter vomitum quoq. conciliantib. illa
Miscetur, bilemq. per infima deijcit atram.
Praeterea ad morbos muliebreis plurima confert.
Suppressos menseis ciet, à partuq. recenteis,
Cum salit insanoq. uterus convellitur aestu,
Adiuvat, & matrum furialia tormina sedat.
Quin etiam heredum spes importuna moratur,
Et recreat sterileis tumefacto ventre maritas
Fecunda renovans desertos prole penateis.

Inde latex medico ſumptus quoq. proderit uſu.
Stillicidi ſi vi nimia, flatuve ſonoro,
Aut alio caſu pulſata obſurduit auris;
Haut mora, Vulcani tepefactum ad lumina rorem
Guttatim expreſſum inſtillant, madidoq. perunctum
Goßipio obturant, quam nox eſt longa, foramen.
Narib. infuſus viridis quoq. ſuccus amica
Vi cerebrum purgat, capitiq. gravedine multa
Oppreſſo praeſens affert admota levamen:
Et quantum cantu quondam, dum vita manebat,
Nunc etiam ſtudiis, & ad omne paratius actum
Excitat ingenium; fugat atras pectore curas,
Et tecta aerumnas circum laqueata volant eis,
Atq. hilareis ſenſus pulſo maerore reducit.
Haec aula Franciſce procul ſtrepituq. forenſi,
Dum per iuſtitium tacito latet abditus agro,
Muſa tibi noto dictabat ruſtica vati;
Quae ſi forte leges, cum te tibi Gallio reddet,
Cum datur à magnis vacuo requieſcere curis,
Inq. tuos vſus medicinam ac commoda vertes;
Ille ſibi iam nunc factum ſatis eſſe putabit,
Digna magis tanto dum reddere poßit amico,
Et tua victuris intexere nomina chartis.

FINIS.

